

Gönderilme Tarihi (Submitted) : 05.06.2025
Revizyon Tarihi (Revised) : 20.06.2025
Kabul Tarihi (Accepted) : 26.06.2025

TURED
JOTOG

Turizm Rehberliği Bölümünün Seçiminde Etkili Olan Faktörler: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği*

Factors Influencing the Selection of the Tourism Guidance Department: The Case of Afyon Kocatepe University

Prof. Dr. Elbeyi PELİT

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Tourism Faculty, Turkey
E-Mail: elbeyipelit@aku.edu.tr

Rabia ALTINTOP

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Institute of Social Sciences, Turkey
E-Mail: raltintop12@gmail.com

Öz

Amaç ve Önem: Bu araştırma, Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin tercihlerini etkileyen faktörleri belirleyerek, bireysel motivasyonları ve demografik etkenleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, turizm rehberliği eğitiminin geliştirilmesi, sektöre uygun insan kaynağı yetiştirilmesi ve eğitim politikalarının şekillendirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Yöntem: Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılması mümkün olduğundan tam sayım yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulguları, turist rehberliği bölümünü tercih eden öğrencilerin kararlarında kişisel ilgi, yabancı dil eğitimi, meslek sevgisi ve kariyer hedeflerinin belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenciler tercihlerinde daha çok içsel motivasyonla hareket etmiş; aile, arkadaş veya ekonomik zorunluluk gibi dışsal etkenlerin etkisi düşük düzeyde kalmıştır.

Özgünlük/Bilimsel Katkı: Turizm rehberliği bölüm tercihini etkileyen faktörler üzerine yapılan çalışmalar sınırlı olup, bu alanda Afyonkarahisar'da yürütülmüş bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma, bölge özelinde öğrencilerin tercih nedenlerini ortaya koyarak literatürdeki boşluğu doldurmayı ve turizm eğitimi alanına özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Sınırlılıklar: Araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Fakültede yer alan diğer bölümdeki öğrenciler dâhil edilmemiştir. Bu çalışmanın diğer turizm rehberliği bölümü öğrencilerine yönelik yapılması hem sonuçların karşılaştırılabilir olmasını hem de alınan hizmetlerin standartlaşmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Turizm rehberliği, öğrenci, bölüm seçimi, Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Makale Türü: Araştırma makalesi

Abstract

Purpose and Importance: This study aims to identify the factors influencing the preferences of students in the Tourism Guiding Department by analyzing individual motivations and demographic variables. The findings are expected to contribute to the improvement of tourism guiding education, the training of human resources in line with sectoral needs, and the development of educational policies.

Atıf için (for cited); Pelit, E. ve Altintop, E. (2025). Turizm rehberliği bölümünün seçiminde etkili olan faktörler: Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği, *Turizm Rehberliği Dergisi*, 8(1), 29-46.

* Bu çalışmanın ilk hali 15-16.05.2025 tarihinde Aksaray'da düzenlenen 7. Ulusal Turist Rehberliği kongresinde sözlü bildirisi olarak sunulmuştur.

Methodology: This research used the survey technique, one of the quantitative research methods. The universe of the research consists of students of the Tourism Guidance Department of Afyon Kocatepe University, Faculty of Tourism. Since it is possible to reach the entire universe, the complete count method was used.

Findings: The research findings revealed that personal interest, foreign language education, love for the profession, and career goals are decisive factors in the decisions of students choosing the tourism guiding department. Students mostly acted based on internal motivation in their choices; family, friends, or economic factors played a lesser role.

Originality/Value: There is a limited number of studies focusing on the factors affecting the choice of the tourism guidance department, and no prior research has been found that specifically addresses this topic in Afyon. This study aims to fill this gap in the literature by identifying regional student preferences and offers a unique contribution to tourism education research.

Limitations: The research is limited to students in the Tourism Guidance Department at the Faculty of Tourism, Afyon Kocatepe University. Students from other departments within the faculty were not included. Conducting similar studies at other institutions offering tourism guidance education would enable comparative analysis and support the standardization of educational services.

Keywords: Tourism guidance, student, department choice, Afyon Kocatepe University.

Paper Type: Research article

Giriş

Her öğrencinin içinde bulunduğu karmaşık bir süreç olan gelecek kaygısı ve hayalini kurduğu mesleği yapabilme arzusu, önemli bir karar sürecini beraberinde getirir. Öğrenciler, yükseköğretim alanında hem nitelikli bir eğitim almak hem de ilgi duydukları meslek dalında ilerlemek isterler. Bu hedefe ulaşmanın ilk adımı ise bir yükseköğretim programına kayıt yaptırmaktır. Türkiye'de lise mezunu olan ya da mezun olma aşamasındaki bireylerin yükseköğretime geçiş yapabilmeleri için aşmaları gereken ilk basamak, üniversiteye giriş sınavıdır (Akar, 2012).

Üniversiteye giriş sürecinde yapılan bölüm tercihi, bireyin yalnızca eğitim hayatını değil, aynı zamanda kariyerini, yaşam tarzını ve kişisel gelişimini de doğrudan etkileyen son derece önemli bir karardır. Bu tercihin doğru ve bilinçli bir şekilde yapılması, öğrencinin ilgi ve yeteneklerine uygun bir alanda eğitim almasını sağlayarak hem akademik başarısını hem de mesleki doyumunu artırır. Türk Dil Kurumu (2025) sözlüğünde de belirtildiği üzere, “*bölüm*” *Bir kuruluşun yönetim birimlerinden her biri; departman, seksiyon “seçim” ise birçok şey arasından birini ya da birkaçını seçme işi, ayıklama, olarak tanımlanmaktadır.* Bölüm seçimi, bireylerin yükseköğretim kurumlarında eğitim alacakları akademik disiplini belirleme sürecidir.

Bölüm seçim süreci, her zaman bilinçli bir şekilde ilerlemeyebilir. Öğrenciler bazen kendi istekleri doğrultusunda tercihte bulunurken, bazen de çevresel baskılar, bilgi eksikliği ya da başka nedenlerle istemedikleri alanlara yönelmek durumunda kalabilmektedir. Farklı alternatifler arasında seçim yapmak bireyler için hem önemli hem de oldukça zorlayıcı bir süreçtir; çünkü bir alternatifi seçmek, diğerinden vazgeçmek anlamına gelir. Bu nedenle bölüm tercihi yapılırken, bireyin kendine uygun seçenekleri belirleyebilmesi için farklı kriterleri dikkatle değerlendirmesi büyük önem taşımaktadır (İbiş vd., 2016).

Bu bağlamda, özellikle turizm rehberliği bölümü gibi mesleki odaklı programların tercih edilme süreci daha da kritik bir hâl almaktadır. Turizm sektörü, emek yoğun bir yapıya sahip olduğu için nitelikli iş gücüne ihtiyaç duyar ve üniversitelerin turizm rehberliği bölümleri, bu ihtiyacı karşılayan en önemli kurumlar arasında yer alır. 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu’na göre turist rehberi; yerli ve yabancı turistlere belirlenen dilde rehberlik hizmeti sunan, ülkenin

kültürel ve doğal mirasını tanıtan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilen ruhsata sahip profesyonel bir kişidir (Resmî Gazete, 2025). Turist rehberleri, sahip oldukları bilgi ve yetkinlikler doğrultusunda yalnızca turistlere rehberlik yapmakla kalmaz, aynı zamanda destinasyonun imajını şekillendirir, kültürel etkileşimi sağlar ve turist deneyimini doğrudan etkileyen kilit aktörler olarak öne çıkarlar.

Turist rehberliği mesleğinin çok yönlü ve dinamik yapısı, bölüm tercihlerinde çeşitli bireysel ve çevresel faktörlerin etkili olmasına neden olmaktadır. Literatürde yapılan çalışmalar, bu tercihler üzerinde kişisel ilgi, meslek sevgisi, kariyer hedefleri ve ekonomik beklentilerin etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Yılmaz & Kervankıran, 2018). Ancak, turizm rehberliği bölümünü seçme nedenlerine odaklanan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ve bu alanda özellikle bölgesel düzeyde yapılmış araştırmalara sık rastlanmadığı görülmektedir. Ayrıca, yükseköğretimde kalite güvencesi ve program akreditasyonu gibi süreçlerin, öğrenci tercihleri üzerinde dolaylı ancak önemli bir rol oynadığı da göz ardı edilmemelidir. Özellikle akredite olmuş programlar, öğrenciler için güvenilir ve nitelikli bir eğitim ortamı sunduğu algısını güçlendirmekte; bu durum da tercihleri etkileyebilmektedir. Bu nedenle bu araştırma, literatürdeki boşluğu doldurmayı ve özellikle Afyonkarahisar özelinde turist rehberliği öğrencilerinin bölüm tercihlerine etki eden faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde ilgili literatür ışığında kavramsal bir çerçeve sunulmuş; sonraki bölümlerde ise araştırmanın amacı, yöntemi, evren ve örnekleme, veri toplama ve analiz süreçlerine yer verilmiştir. Elde edilen bulguların, turizm eğitimi alanında politika geliştiren kurumlar ve uygulayıcılar için yol gösterici nitelikte olması; ayrıca akreditasyon süreçlerinin eğitim kalitesi ve tercih eğilimleri üzerindeki etkisine yönelik farkındalık oluşturması beklenmektedir.

1. Kavramsal Çerçeve

Meslek seçimi, bireysel özellikler, gelişim süreci, toplumsal yapı ve çevresel etkiler gibi birçok faktörün etkileşiminden doğan karmaşık bir süreçtir (Patton & McMahon, 2006). Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen etmenler üzerinde çalışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Meslek seçimi, bireyin hayatını doğrudan etkileyen en önemli kararlardan biridir. Üniversite sınavına hazırlanan gençlerin bu kararın uzun vadeli etkilerini tam olarak kavramaları büyük önem taşımaktadır (Kahraman & Erdiñ, 2012)

Üniversite bölümü seçimi, bireyin kariyer yolculuğunda atacağı en kritik adımlardan biridir. Bu karar, kişinin beceri, ilgi ve değerleri doğrultusunda, ona en uygun mesleği seçerek en yüksek doyumu elde edeceği bir yol belirler (Kuzgun, 2000). Ancak, bölüm seçimi çoğu zaman birçok faktörün etkisi altında şekillenir pek çok genç, ailesi, yakın çevresi veya arkadaşlarının yönlendirmesiyle, kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda olmayan bir bölüme yönelmektedir ve bu durum, bireylerin potansiyellerini doğru bir şekilde değerlendirmelerini engelleyebilir. İnsanlar, erken yaşlardan itibaren geleceğe yönelik kararlar alır ancak, çoğu zaman bu tercihlerde kişisel özelliklerini göz ardı edilebilir. Sonuç olarak, kişi, isteği dışında veya ilgisini çekmeyen alanlara yönelebilir (Tuzcuoğlu, 1994).

Bölüm seçimi sürecinde birey, fiziksel özelliklerini, ilgi alanlarını, yeteneklerini ve ekonomik koşullarını göz önünde bulundurmalıdır. Çünkü bölüm seçimi, aynı zamanda bir yaşam biçimi seçimi anlamına gelir ve bu nedenle gerçekçi ve bilinçli bir tercih yapmak büyük önem taşır (Kahraman & Erdiñ, 2012). İstemeden veya bilinçsizce yapılan bölüm seçimleri, öğrencilerin eğitim süreçlerinde motivasyon kaybı yaşamalarına ve mezuniyet sonrası meslekten uzaklaşmalarına yol açabilmektedir (İbiş vd., 2016)

Turizm rehberliği bölümü, adayların kariyer tercihlerinde önemli bir yer tutan ve bireylerin yaşam boyu sürecek meslek yolculuklarını etkileyen bir alandır. Bu bölümün seçimi, birçok faktörün etkileşimiyle şekillenir ve her birey için farklı bir dinamik oluşturur. Bu faktörler, bireysel

yetenekler, ilgi alanları, kişilik özellikleri, beceriler, ailevi ve çevresel etmenler, sosyoekonomik durum, cinsiyet rolleri ve toplumsal değerler gibi unsurları içerir. Bu faktörlerin hepsi, turist rehberliği gibi insan etkileşimine dayalı bir mesleği seçerken adayların kararlarını belirleyen önemli öğelerdir (Akyıldız, 2017; Kuzgun, 2014; Köksalan, 1999).

Bu çerçevede, özellikle mesleğe duyulan ilgi ve sevgi, turist rehberliği mesleğini seçen bireyler için en temel motivasyon kaynaklarından biri olarak öne çıkmaktadır. İnsanlarla sürekli iletişim halinde olmak, farklı kültürleri tanımak, tarihi ve doğal güzellikleri keşfetmek ve öğrendiği bilgileri başkalarıyla paylaşmak gibi unsurlar, adayların bu mesleğe yönelimlerini artıran temel etmenler arasındadır. İlgi ve sevgi, bireyin mesleki başarısını ve tatminini artıran önemli faktörlerdir; çünkü kişinin yaptığı işi sevmesi, karşılaştığı zorluklarla daha kolay başa çıkmasını ve işine daha fazla bağlı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, turist rehberliği mesleğinin dinamik bir yapıya sahip olması, monotonluktan uzak bir çalışma hayatı sunması ve sürekli öğrenme ve gelişim imkânı tanınması da bu alana duyulan ilgiyi pekiştiren unsurlar arasındadır (Akyıldız, 2017; Köroğlu, 2014).

Bireyin turist rehberliği mesleğine olan ilgisinin yanı sıra, sahip olduğu yetenek ve beceriler de bu meslek için belirleyici unsurlardır. Beceri, belirli bir etkinliği gerçekleştirebilme kapasitesini ifade eder ve zamanla öğrenilip geliştirilebilir. Turist rehberliği gibi dinamik mesleklerde hem teknik hem de sosyal beceriler büyük önem taşımaktadır. Owen'a (2008) göre beceriler; kendini yönetme becerileri, transfer edilebilir beceriler ve mesleğe özgü beceriler olmak üzere üç ana başlık altında incelenebilir. Turist rehberliği mesleği ise güçlü iletişim yeteneği, analitik düşünme, kriz yönetimi, yabancı dil bilgisi ve kültürel farkındalık gibi çok yönlü beceriler gerektirdiğinden, bireyler kendi yeteneklerinin bu meslekle örtüştüğünü düşündüklerinde, bu alana yönelme eğiliminde olmaktadır (Köksalan, 1999).

Kişilik özellikleri, bireylerin meslek seçimlerini etkileyen bir diğer önemli faktördür. Cüceloğlu (2014), kişiliği "bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimi" olarak tanımlar. Kişilik özelliklerinin meslek seçiminde etkisi büyüktür çünkü bir bireyin içe dönük veya dışa dönük olması, hangi tür mesleklerde daha başarılı olacağı üzerinde belirleyici olabilir. Holland'a (1997) göre, kişilik ile meslek gerekliliklerinin uyumlu olması, iş tatminini artırır. Örneğin, dışa dönük bireyler, turist rehberliği gibi insanlarla sürekli etkileşimde bulunmayı gerektiren mesleklerde daha yüksek iş tatmini yaşarken, içe dönük bireyler daha yalnız yapılan işlerde daha başarılı olabilirler. Bu nedenle kişilik, adayların meslek seçiminde etkili olan önemli bir faktördür.

Meslek seçimini yalnızca bireysel tercihler değil, aynı zamanda çevresel etkenler de şekillendirmektedir. Aile, arkadaş çevresi, öğretmenler ve sektördeki profesyonellerin yönlendirmeleri bu süreçte etkili olmaktadır (Yelken, 2008). Özellikle ailelerin eğitim düzeyi ve sosyoekonomik durumu, çocukların kariyer seçimlerini doğrudan etkileyebilmektedir. Mezuniyet sonrası hızlı iş bulma arzusu, bireyleri belirli mesleklere yöneltebilirken; turizm rehberliği gibi potansiyel gelir sağlayan alanlar da bu bağlamda tercih edilebilmektedir (Chapman, 1981). Ayrıca, çevredeki rehberlerin deneyim aktarımları ya da öğretmenlerin teşvikleri meslek seçiminde etkili olabilir (Köroğlu, 2014).

Farklı ülkelerde yapılan araştırmalar bazı sonuçları ortaya koymaktadır. Söğelmi, Domonte ve Vaden (1987), öğrencilerin turizmi; ilginç yapısı, kariyer fırsatları ve topluma katkı sağlama potansiyeli nedeniyle tercih ettiklerini belirtmiştir. Song & Chon ise kişisel ilgi ve sektör uyumunun tercihleri şekillendirdiğini saptamıştır. Sciarini vd., (1997), çevresel faktörler ile arkadaş çevresinin etkisini vurgularken, Pehlivan (2008) kişi-sektör uyumunun en önemli etken olduğunu ifade etmiştir. Kuşluyan & Kuşluyan (2000), öğrencilerin yalnızca %42,5'inin bu bölümü bilinçli tercih ettiğini ortaya koymuştur. Chuang ve arkadaşları (2007), staj deneyimlerinin mesleki farkındalığı artırdığını belirtirken, Lu & Adler (2009), eğitim sürecinde kazanılan bilgilerin öğrencilerin kariyer planlarına

yön verdiğini saptamıştır. Chen & ark. (2000) ise Tayvan'daki öğrencilerin meslek seçiminde aile, iş güvencesi ve toplumsal statü gibi unsurları dikkate aldıklarını belirtmiştir.

Sarıışık (2007), turizm sektörünü seçen bireylerin insanlarla iletişim kurmaktan keyif aldıklarını belirtmiş; Hertzman vd., (2015) ise milenyum kuşağının meslek seçiminde özgüven, etik anlayış ve hedef odaklılık gibi kişisel özelliklere odaklandığını ifade etmiştir. Chuang & Dellmann Jenkins'in (2010) İngiltere'de yaptığı çalışmaya göre, sektör tercihinde kariyer olanakları belirleyici olurken, özellikle kadın öğrencilerin kariyer gelişimi konusunda daha hassas oldukları gözlemlenmiştir. Avustralya (Richardson, 2009; Barron vd., 2010) ve Malezya'da (Maxwell, 1993) yapılan araştırmalar da sektöre dair olumsuz algılar, düşük ücret ve kariyer belirsizliği nedeniyle öğrencilerin sektörden uzaklaştıklarını ortaya koymuştur. Köroğlu (2014) ve Avcı'nın (2011) çalışmalarında da çevresel baskılar kadar içsel yönelimlerin ve değer yargılarının meslek seçiminde etkili olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, turist rehberliği bölümünü seçen adayların bölüm tercihlerini belirleyen faktörler oldukça geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Mesleğe duyulan ilgi ve sevgi, sağladığı avantajlar, bireyin yetenek ve beceri düzeyi, çevresel faktörler ve bazı zorunluluklar, bu tercih sürecini şekillendiren temel unsurlar arasında yer almaktadır. Meslek seçiminde bireyin kendi ilgi ve yeteneklerini göz önünde bulundurması, uzun vadeli kariyer başarısı açısından kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, çevresel ve ekonomik faktörler de bu kararı etkileyerek, bireyin meslek seçiminde yönlendirici bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, turizm rehberliği bölümünü seçen bireylerin, meslek seçim sürecini çok boyutlu bir perspektiften değerlendirmesi, mesleki tatmin düzeylerini ve kariyer başarılarını doğrudan etkileyecektir.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü öğrencilerinin bölüm tercihlerinde etkili olan faktörleri belirlemektir. Turizm rehberliği eğitimi, sektöre nitelikli iş gücü kazandırma açısından büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin bu bölümü tercih etme nedenlerinin analiz edilmesi hem bireysel kariyer planlamalarını anlamaya hem de eğitim programlarının yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayacaktır. Literatür incelendiğinde, turizm rehberliği bölüm tercihlerini etkileyen unsurları ele alan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu, özellikle Afyon ili özelinde herhangi bir araştırmanın bulunmadığı görülmektedir. Bu nedenle, çalışma bölgesel bir boşluğu doldurarak hem literatüre katkı sağlayacak hem de eğitim planlamasında yol gösterici veriler sunacaktır.

3. Yöntem

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak nicel araştırma tekniklerinden biri olan anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma evrenini, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü'nde öğrenim gören toplam 523 öğrenci oluşturmaktadır. Turizm Rehberliği Bölümü öğrencilerinin tamamına ulaşılması mümkün olduğundan tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Mezun durumda olan ve okula devam etmeyen öğrenciler haricinde 2024-2025 eğitim-öğretim yılı Ocak ve Nisan ayları arasında 420 öğrenciye ulaşılmış, eksik ve hatalı doldurulan formlar elendikten sonra 400 geçerli veri analiz edilmiştir. Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin tercih edilme nedeni, hem turizm rehberliği eğitimi konusunda bölgesel bir merkez olması hem de bölgenin turizm potansiyelini yansıtan özgün bir örneklem sunmasıdır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerine yönelik 11 soruya yer verilmiştir. Bu bölümde; katılımcıların cinsiyeti, yaşı, sınıfı, öğrenim durumu, aile mesleği, ikametgâh, ailenin gelir durumu, bölümü seçme motivasyonu ve bölümden memnuniyet düzeyi gibi değişkenler yer almaktadır. Anket formunun

ikinci bölümünde ise, öğrencilerin bölüm tercihlerine etki eden faktörleri belirlemek amacıyla Sarıkaya ve Khorshid (2009) ile Köroğlu (2014) tarafından geliştirilen ve dört boyuttan (mesleğin sevilmesi, mesleğin avantajları, başkalarının önerisi, çaresizlik) oluşan Meslek Seçimi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme sistemine göre (1=Hiç katılmıyorum, 5=Tamamen katılıyorum) puanlanmıştır.

Anket uygulaması için Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 19.02.2025 tarihli ve 2025/34 sayılı kararla etik onay alınmıştır. Veriler. Elde edilen veriler SPSS istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada demografik verilere ilişkin bulgular frekans ve yüzde dağılımlarıyla sunulmuştur. Bölüm tercihi etkileyen faktörler ise aritmetik ortalama ve standart sapma değerleriyle betimlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmış; yapı geçerliliğini test etmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis – EFA) uygulanmıştır. Faktör analizine geçilmeden önce verilerin analiz için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ve Bartlett's Test of Sphericity ile değerlendirilmiştir.

4. Bulgular

Araştırmaya katılan turist rehberi adaylarından elde edilen veriler doğrultusunda, katılımcıların demografik ve bazı bireysel özelliklerine ilişkin bulguları, ölçekler ve alt ölçeklere ilişkin bulgular ve araştırmanın konusunu oluşturan değişken ile demografik özelliklerin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular izleyen kısımda sunulmuştur.

Tablo 1
Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

		f	%			f	%
Cinsiyet	Kadın	227	56,8	Medeni Durum	Evli	20	5,0
	Erkek	173	43,3		Bekar	380	95,5
Öğrenim durumu	Normal Öğretim	284	71,0	İkametgâh	İl merkezi	240	60,0
	İkinci Öğretim	116	29,0		İlçe Merkezi	111	27,8
					Kasaba	28	7,0
Yaş	18-21	209	52,3		Köy	21	5,3
	22-24	149	37,3		22.104 ve altı	99	24,8
	24 ve üzeri	42	10,5		22.105- 40.000	146	36,5
Sınıf	1.sınıf	74	18,5	Ailenin ortalama aylık geliri	40.000-60.000	82	20,5
	2.sınıf	105	26,3		60.000 ve üzeri	73	18,3
	3.sınıf	104	26,0	Bölümü seçme motivasyonuz	İsteyerek seçtim	160	40,0
	4.sınıf	117	29,3		Kısmen isteyerek seçtim	183	45,8
	Memur	42	10,5		İstemeyerek seçtim	57	14,2
Baba mesleği	İşçi	65	16,3	Seçilen Bölümden memnun olma durumu	Hiç memnun değilim	39	9,8
	Serbest meslek sahibi	89	22,3		Az memnunum	36	9,0
	Emekli	150	37,5		Orta düzeyde memnunum	187	46,8
	Diğer	54	13,5		Çok memnunum	83	20,8
	Memur	27	6,8		Tamamen memnunum	55	13,8
Anne Mesleği	İşçi	50	12,5				
	Serbest meslek sahibi	71	17,8				

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur. Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların %56,8'i kadın, %43,3'ü erkektir ve %95'i bekar durumundadır. Yaş dağılımına göre, %52,3'ü 18-21, %37,3'ü 22-24, %10,5'i ise 24 yaş ve

üzerindedir. Öğrenim durumunda %71'i normal öğretimde, %29'u ikinci öğretimdedir. Sınıf düzeyi dağılımında katılımcıların %18,5'i birinci sınıf, %26,3'ü ikinci sınıf, %26'sı üçüncü sınıf ve %29,3'ü dördüncü sınıftadır. İkamet yerleri incelendiğinde %60'ı il merkezinde, %27,8'i ilçe merkezinde, %7'si kasabada, %5,3'ü ise köyde yaşamaktadır. Katılımcıların babalarının meslekleri arasında %37,5'i emekli, %22,3'ü serbest meslek sahibi ve %16,3'ü işçi iken, annelerin %48'i diğer meslek gruplarına dâhildir. Ailelerin aylık gelirlerine bakıldığında, %36,5'i 22.105-40.000 TL aralığında gelire sahiptir. Bölüm seçme motivasyonlarında %40'ı bölümü isteyerek, %45,8'i kısmen isteyerek ve %14,2'si istemeyerek tercih yapmıştır. Bölümden memnuniyet açısından ise katılımcıların %46,8'i orta düzeyde, %34,6'sı ise yüksek düzeyde memnuniyet bildirmiştir.

Tablo 2

Bölüm Seçim Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	İfadeler	Faktör yükü	Özdeğer	Varyans Açıklama oranı	Kümülatif Varyans	Cronbach's Alpha
Mesleğin Sevilmesi (Faktör 1)	Turist rehberliği mesleğini sevdiğim için bu bölümü tercih ettim.	0,826				
	Turist rehberliği ilgi duyduğum bir meslek alanı olduğu için bu bölümü tercih ettim.	0,855				
	Turist rehberliği mesleğinde başarılı bir kariyer hedeflediğim için bu bölümü tercih ettim	0,819				
	Kendi istek ve ideallerimi turist rehberliği mesleğinde gerçekleştirebileceğime inandığım için bu bölümü seçtim.	0,863	6,87	32,798	32,798	0,929
	Turist rehberliği mesleğine yetenekli olduğumu düşündüğüm için bu bölümü tercih ettim.	0,852				
Başkalarının önerisi (Faktör 2)	Ailem istediği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,735				
	Arkadaşlarımın önerisi üzerine turizm rehberliği bölümünü tercih ettim	0,768				
	Öğretmenlerimin tavsiyesi üzerine turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,621	3,54	16,887	49,675	0,795
	Turist rehberliği mesleğini yapan bir rehber tanıdığının etkisiyle bu bölümü tercih ettim	0,674				
Mesleğin Avantajları (Faktör 3)	Mezun olduktan sonra kolay iş bulabileceğimi düşündüğüm için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim	0,630				
	Turist rehberliği mesleğinin toplumda saygın bir yer edindiğine inandığım için bu bölümü tercih ettim.	0,587				
	Turist rehberliği mesleği yüksek gelir getiren bir meslek olduğu için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,664	1,34	6,402	56,076	0,744
	Eğitim sürecinin daha basit ve kolay olduğunu düşündüğüm için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,712				
	Turizm rehberliği bölümünü yabancı dil eğitimi yoğun olduğu için tercih ettim.	0,662				

Tablo 2

Bölüm Seçim Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları (Devamı)

Alt Boyutlar	İfadeler	Faktör yükü	Özdeğer	Varyans Açıklama oranı	Kümülatif Varyans	Cronbach's Alpha
Çaresizlik (Faktör 4)	Bir üniversite mezunu olmak için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,479				
	Puanım bu bölüme yettiği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,771				
	Turizm lisesinde eğitim aldığım için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,774				
	Meslek sahibi olmak amacıyla turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,605	1,16	5,532	61,609	0,689
	Ailem, maddi durumları nedeniyle Afyon dışında eğitimimi sürdüremeyeceği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	0,768				
	Turizm rehberliği bölümü Afyon'da bulunduğu için bu bölümü tercih ettim	0,694				

Tablo 2’de yer alan sonuçlar incelendiğinde, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını ve veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğunu ifade eden KMO değerinin 0,905 olduğu görülmektedir. KMO değerinin 0,60 üzeri olduğu durumlarda veri setinin analize uygun olduğu sonucuna varılır (Field, 2000). Buradan hareketle veri setinin faktör analizi için uygun olduğu kanaatine varılmıştır. Diğer yandan analiz sonucunda Bartlett’s küresellik testi sonucunun anlamlı olduğu ($\chi^2=4156,413$; $df=210$; $p<0.001$), görülmüştür Bu iki testin sonucuna göre veri seti, faktör analizi için gerekli ön koşulları sağlamaktadır.

Mesleğin sevilmesi faktörü, öğrencilerin kişisel ilgi ve istekleri doğrultusunda bölümü tercih ettiklerini göstermektedir. Bu boyutta yer alan tüm ifadelerin faktör yükleri oldukça yüksektir (0,819–0,863 aralığında), bu da ifadelerin ilgili faktörü güçlü bir şekilde temsil ettiğini gösterir. En yüksek faktör yükü “Kendi istek ve ideallerimi turist rehberliği mesleğinde gerçekleştirebileceğime inandığım için bu bölümü seçtim.” ifadesindedir (0,863). Bu faktörün özdeğeri 6,87, açıklanan varyans oranı %32,798 olup, toplam varyansın en büyük kısmını açıklamaktadır. Cronbach’s Alpha değeri 0,929 ile bu boyutun iç tutarlılığının çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Başkalarının önerisi boyutu, öğrencilerin aile, arkadaş, öğretmen veya tanıdık rehberlerin yönlendirmesiyle bölümü tercih ettiklerini göstermektedir. En yüksek faktör yükü “Arkadaşlarımla önerisi üzerine turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.” ifadesindedir (0,768), en düşük yük ise “Öğretmenlerimin tavsiyesi üzerine...” ifadesinde (0,621) yer almaktadır. Faktörün özdeğeri 3,54, açıklanan varyans oranı %16,887, kümülatif varyans ise %49,675’tir. Bu faktörün Cronbach’s Alpha değeri 0,795, yani iç tutarlılığı yüksektir.

Mesleğin avantajları faktörü, mesleğin sağladığı pratik avantajların (kolay iş bulma, yüksek gelir, toplumsal saygınlık gibi) bölüm tercihinin etkilediğini göstermektedir. En yüksek faktör yükü “Eğitim sürecinin kolay olduğunu düşündüğüm için...” ifadesinde (0,712), en düşük yük ise “Mesleğin toplumda saygın olduğuna inandığım için...” ifadesinde (0,587) gözlenmiştir. Faktörün özdeğeri 1,34, açıklanan varyans oranı %6,402, kümülatif varyans ise %56,076’dır. Cronbach’s Alpha değeri 0,744 ile güvenilirlik sınırları içindedir.

Çaresizlik boyutu, öğrencilerin bölüm tercihinin mecburiyet ya da alternatiflerin yokluğu nedeniyle yaptığını göstermektedir. En yüksek faktör yükü “Turizm lisesinde eğitim aldığım için...” (0,774) ve “Puanım bu bölüme yettiği için...” (0,771) ifadelerindedir. Düşük ama anlamlı yüklerden biri de “Bir üniversite mezunu olmak için...” ifadesidir (0,479). Özdeğeri 1,16, varyans açıklama oranı %5,532, kümülatif varyans ise %61,609 olarak hesaplanmıştır. Cronbach’s Alpha değeri 0,689 olup kabul edilebilir düzeydedir.

Tablo 3

Bölüm Seçiminde Etkili Olan Faktörlere İlişkin Öğrenci Görüşleri

		f / %	Katılım Düzeyi					$\bar{X}$	SS
			Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
Mesleğin Sevilmesi ($\bar{X}=3,24$; SS:1,11)	Turist rehberliği mesleğini sevdiğim için bu bölümü tercih ettim.	f	42	56	150	69	83	3,24	1,23
		%	10,5	14,0	37,5	17,3	20,8		
	Turist rehberliği ilgi duyduğum bir meslek alanı olduğu için bu bölümü tercih ettim.	f	40	54	146	66	94	3,30	1,24
		%	10,0	13,5	36,5	16,5	23,5		
	Turist rehberliği mesleğinde başarılı bir kariyer hedeflediğim için bu bölümü tercih ettim.	f	45	59	132	73	91	3,27	1,27
		%	11,3	14,8	33,0	18,3	22,8		
Mesleğin Avantajları ($\bar{X}=3,01$; SS:0,95)	Kendi istek ve ideallerimi turist rehberliği mesleğinde gerçekleştirebileceğime inandığım için bu bölümü seçtim.	f	48	63	131	65	93	3,23	1,29
		%	12,0	15,8	32,8	16,3	23,3		
	Turist rehberliği mesleğine yetenekli olduğumu düşündüğüm için bu bölümü tercih ettim.	f	56	49	133	79	83	3,21	1,29
		%	14,0	12,3	33,3	19,8	20,8		
	Mezun olduktan sonra kolay iş bulabileceğimi düşündüğüm için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	86	63	139	50	62	2,85	1,32
		%	21,5	15,8	34,8	12,5	15,5		
Başkalarının Önerisi ($\bar{X}=2,06$; SS:1,01)	Turist rehberliği mesleğinin toplumda saygın bir yer edindiğine inandığım için bu bölümü tercih ettim.	f	83	55	157	46	59	2,86	1,28
		%	20,8	13,8	39,3	11,5	14,8		
	Turist rehberliği mesleği yüksek gelir getiren bir meslek olduğu için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	50	46	155	62	87	3,23	1,26
		%	12,5	11,5	38,8	15,5	21,8		
	Eğitim sürecinin daha basit ve kolay olduğunu düşündüğüm için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	92	73	139	51	45	2,71	1,26
		%	23,0	18,3	34,8	12,8	11,3		
Çaresizlik ($\bar{X}=2,44$; SS:0,83)	Turizm rehberliği bölümünü yabancı dil eğitimi yoğun olduğu için tercih ettim.	f	37	44	125	88	106	3,46	1,24
		%	9,3	11,0	31,3	22,0	26,5		
	Ailem istediği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	206	65	74	17	38	2,04	1,31
		%	51,5	16,3	18,5	4,3	9,5		
	Arkadaşlarımın önerisi üzerine turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	206	67	76	23	28	2,00	1,25
		%	51,5	16,8	19,0	5,8	7,0		
Çaresizlik ($\bar{X}=2,44$; SS:0,83)	Öğretmenlerimin tavsiyesi üzerine turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	179	79	83	30	29	2,13	1,26
		%	44,8	19,8	20,8	7,5	7,2		
	Turist rehberliği mesleğini yapan bir rehber tanıdığımın etkisiyle bu bölümü tercih ettim.	f	207	47	85	26	35	2,09	1,33
		%	51,7	11,8	21,3	6,5	8,8		
	Bir üniversite mezunu olmak için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	105	76	105	57	57	2,71	1,36
		%	26,3	19,0	26,3	14,2	14,2		
	Puanım bu bölüme yettiği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	75	57	105	78	85	3,10	1,39
		%	18,8	14,2	26,3	19,5	21,3		
	Turizm lisesinde eğitim aldığım için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	257	28	63	18	34	1,86	1,31
		%	64,3	7,0	15,8	4,5	8,5		
	Meslek sahibi olmak amacıyla turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	77	46	132	66	79	3,06	1,35
		%	19,3	11,5	33,0	16,5	19,8		
	Ailem, maddi durumları nedeniyle Afyon dışında eğitimimi sürdüremeyeceği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim.	f	252	33	73	20	22	1,82	1,21
		%	63,0	8,3	18,3	5,0	5,5		
	Turizm rehberliği bölümü Afyon'da bulunduğu için bu bölümü tercih ettim	f	208	40	96	19	37	2,09	1,33
		%	52,8	10,0	24,0	4,8	9,3		

Araştırmaya katılan turist rehberi adaylarının turizm rehberliği bölümünü tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, karar sürecinde çeşitli faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Bu faktörler boyutlar bazında analiz edilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 3'de sunulmuştur. Katılımcıların en çok katılım gösterdiği ifadelerden biri, “Turist rehberliği ilgi duyduğum bir meslek alanı olduğu için bu bölümü tercih ettim” ifadesidir. Bu ifadeye yönelik ortalama ($\bar{X}$) 3.30, standart sapma (SS) 1.24'tür. Katılımcıların %36,5'i “Orta” düzeyde katılırken, %23,5'i “Tam” katılım göstermiştir. Benzer şekilde, “Turist rehberliği mesleğini sevdiğim için bu bölümü tercih ettim” ifadesine verilen ortalama puan 3.24 olup, bu da adayların mesleğe yönelik olumlu bir duyguya sahip olduklarını göstermektedir. Bu veriler, meslek sevgisi ve ilgi duymanın, bölüm tercihinde belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, “Başarılı bir kariyer hedeflediğim için” ($\bar{X}=3.26$) ve “Kendi istek ve ideallerimi gerçekleştirebileceğime inandığım için”

($X = 3.23$) ifadeleri de yüksek ortalamalarla dikkat çekmiştir. Bu durum, adayların kişisel hedef ve ideallerinin bölüm tercihinde etkili olduğunu göstermektedir. “Mesleğe yetenekli olduğumu düşündüğüm için” ifadesine yönelik 3.21’lik ortalama da bireysel yetenek algısının tercih sürecinde rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Katılımcıların bölüm tercihinde mesleki avantajların da önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Özellikle, “Yabancı dil eğitimi yoğun olduğu için tercih ettim” ifadesi 3.35 ortalama ile tüm ifadeler arasında en yüksek puanı almıştır. Katılımcıların %22’si “Çok”, %26,5’i ise “Tam” katılım göstermiştir. Bu durum, yabancı dil öğreniminin cazip bir faktör olarak öne çıktığını göstermektedir. Bununla birlikte, “Yüksek gelir beklentisi nedeniyle tercih ettim” ($X = 3.22$) ve “Kolay iş bulabileceğimi düşündüğüm için tercih ettim” ($X = 2.85$) ifadeleri de öne çıkan ekonomik gerekçeler arasında yer almaktadır. Özellikle gelir beklentisinin yüksek olması, mesleğin cazibesini artıran bir unsur olarak değerlendirilebilir. Ancak “Eğitim sürecinin daha kolay olduğu düşüncesiyle tercih ettim” ifadesinin ortalaması 2.71 olup, bu alanda katılım düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuç, katılımcıların eğitim sürecinin zorluğunun farkında olduğunu göstermektedir. “

Katılımcıların büyük bir kısmı, aile, arkadaş ya da öğretmen yönlendirmesiyle bu bölümü tercih etmediğini ifade etmiştir. “Ailem istediği için tercih ettim” ($X = 2.04$), “Arkadaş önerisiyle tercih ettim” ($X = 2.00$) ve “Öğretmen tavsiyesiyle tercih ettim” ($X = 2.13$) ifadeleri en düşük ortalamalara sahiptir. Bu durum, katılımcıların bölüm tercihinde daha çok kendi istekleri doğrultusunda karar verdiklerini göstermektedir. Tanıdık bir rehberin etkisiyle tercih ettim” ifadesine yönelik ortalama da düşük olup ($X = 2.09$), bu durum mesleği icra eden bireylerin rol model etkisinin sınırlı kaldığını göstermektedir. Bu temaya ait düşük ortalamalar, öğrencilerin kararlarını daha bireysel temellere dayandığını göstermektedir. Bu boyutta yer alan bazı ifadeler, bölüm tercihlerinde zorunlulukların da etkili olabildiğini göstermektedir. Özellikle, “Puanım bu bölüme yettiği için tercih ettim” ($X = 3.10$) ve “Meslek sahibi olmak amacıyla tercih ettim” ($X = 3.06$) ifadeleri, adayların bir kısmının daha pragmatik bir yaklaşımla tercih yaptığını ortaya koymaktadır. Diğer yandan, “Bir üniversite mezunu olmak için tercih ettim” ($X = 2.71$) ifadesi, mezuniyet arzusu doğrultusunda yapılan tercihlere işaret etmektedir. Özellikle, “Turizm lisesi mezunu olduğum için tercih ettim” ($X = 1.86$) ve “Ailem maddi nedenlerle Afyon dışına gönderemediği için tercih ettim” ($X = 1.82$) ifadeleri oldukça düşük ortalamalara sahiptir. Bu durum, bölüm tercihlerinin büyük ölçüde zorunluluk değil, gönüllülük esasına dayandığını göstermektedir. Ayrıca, “Afyon’da bulunduğu için tercih ettim” ifadesine ilişkin ortalama 2.85 olup, bu durumun da tercih üzerinde kısmen etkili olduğu söylenebilir.

Katılımcılara ek olarak Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümü’nün Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu (TURAK) tarafından akredite edilmiş olmasının bölüm tercihindeki etkisi sorulmuştur. Elde edilen verilere göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bu kriteri tercih nedeni olarak öncelikli görmediği anlaşılmaktadır. Verilere bakıldığında, katılımcıların %25’i “hiç katılmıyorum” ve %14,2’si “az katılıyorum” yanıtı vermiştir. Bu oranlar, öğrencilerin önemli bir kısmının akreditasyonun farkında olmadığını ya da bu faktörün bölüm tercihinde etkili olmadığını düşündüğünü göstermektedir. “Orta düzeyde katılıyorum” diyenlerin oranı %31,3 ile en yüksek düzeyde olup, öğrencilerin bu konuda kararsız ya da sınırlı bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Öte yandan, “çok” ve “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretleyenlerin toplam oranı %29,5 olup, akreditasyonun belli bir öğrenci kitlesi üzerinde kısmen etkili olabildiği söylenebilir. Ortalama değer 2,84 ile kararsızlık düzeyine yakın düşük bir düzeyi işaret ederken, 1,40’lık standart sapma değeri ise öğrenci görüşlerinin oldukça farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, TURAK akreditasyonunun öğrenciler tarafından yeterince tanınmadığını ve tercih sürecinde belirleyici bir unsur olarak görülmediğini ortaya

koymaktadır. Bu nedenle, akreditasyonun önemi ve program kalitesine olan katkısının öğrencilere daha etkili şekilde tanıtılması ve farkındalık çalışmalarının artırılması gerekmektedir.

Tablo 4

Katılımcıların Bölüm Seçim Nedenlerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması

	Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{X}$	s.s	t	p
Bölüm Seçimini Etkileyen Faktörler	Mesleğin Sevilmesi	Kadın	227	3,18	1,06	4,695	0,031
		Erkek	173	3,29	1,18		
	Çaresizlik	Kadın	227	2,32	0,76	4,831	0,029
		Erkek	173	2,59	0,89		
	Mesleğin Avantajları	Kadın	227	2,97	0,89	5,447	0,020
		Erkek	173	3,17	1,01		
	Başkalarının Önerisi	Kadın	227	1,94	0,90	9,610	0,002
		Erkek	173	2,22	1,12		

Yapılan analizler sonucunda, turist rehberi adaylarının bölüm tercihlerinde cinsiyete göre bazı anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Öncelikle, “çaresizlik” boyutunda erkek katılımcıların puan ortalaması ($\bar{X}=2,59$), kadın katılımcıların ortalamasından ($\bar{X}=2,32$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu bulgu, erkek öğrencilerin bölümü daha çok sınırlı seçenekler doğrultusunda, zorunlu nedenlerle tercih ettiklerini göstermektedir. Benzer şekilde, “mesleğin avantajları” boyutunda da erkeklerin ortalaması ($\bar{X}=3,17$), kadınlardan ($\bar{X}=2,97$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu durum, erkek öğrencilerin turist rehberliği mesleğini daha avantajlı (örneğin iş imkânı, gelir, saygınlık) gördüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, “başkalarının önerisi” boyutunda da anlamlı bir fark bulunmuştur. Erkeklerin ortalaması ($\bar{X}=2,22$), kadınlara göre ($\bar{X}=1,94$) daha yüksek çıkmıştır. Bu da erkek öğrencilerin bölüm tercihlerinde aile, arkadaş ya da öğretmen gibi dışsal etkenlerden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Sonuç olarak, erkek öğrencilerin bölüm tercihinde daha çok dış faktörlere ve zorunluluklara bağlı kaldıkları; kadın öğrencilerin ise bu faktörlerden görece daha az etkilendiği söylenebilir. Mesleğin sevilmesi boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 5

Katılımcıların Bölüm Seçim Nedenlerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması

	Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{X}$	s.s.	T	p
Bölüm Seçimini Etkileyen Faktörler	Mesleğin Sevilmesi	18-21	209	3,35	1,06	5,936	0,003
		22-24	149	3,01	1,15		
		25 ve üzeri	42	3,56	1,11		
	Çaresizlik	18-21	209	2,41	0,79	5,439	0,005
		22-24	149	2,36	0,80		
		25 ve üzeri	42	2,82	0,83		
	Mesleğin Avantajları	18-21	209	3,07	0,93	5,539	0,005
		22-24	149	2,87	1,00		
		25 ve üzeri	42	3,25	0,95		
	Başkalarının Önerisi	18-21	209	2,07	0,99	5,259	0,039
		22-24	149	1,93	0,89		
		25 ve üzeri	42	2,06	1,01		

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, öğrencilerin yaş gruplarına göre mesleğe yönelik tutumlarında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Mesleğin sevilmesi değişkeninde elde edilen sonuçlar ($F=5,936$; $p=0,003$), yaş grupları arasında mesleğe duyulan sevgi düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir. Benzer şekilde, mesleği seçmede başkalarının önerisinin etkisi ($F=5,259$; $p=0,006$), mesleği çaresizlikten seçme durumu ($F=5,439$; $p=0,005$) ve mesleğin avantajlarına yönelik algılar ($F=3,269$; $p=0,039$) da yaş grupları arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Bu bulgular, öğrencilerin yaşları ilerledikçe meslek seçiminde daha

bağımsız kararlar verdiklerini, mesleğe yönelik bakış açılarının değiştiğini ve mesleki avantajları değerlendirme biçimlerinin farklılaştığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, yaş değişkeninin, bireylerin meslek tercihi ve bu tercihe ilişkin tutumlarında önemli bir belirleyici olduğu söylenebilir.

Tablo 6

Katılımcıların Bölüm Seçim Nedenlerinin İkametgaha Göre Karşılaştırılması

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{X}$	s.s.	t	P
Bölüm Seçimini Etkileyen Faktörler	İl merkezi	240	3,37	1,11	2,723	0,044
	Mesleğin İlçe merkezi	111	3,10	1,07		
	Sevilmesi Kasaba	28	2,95	1,20		
	Köy	21	3,24	1,11		
	İl merkezi	240	2,39	0,87	0,955	0,414
	İlçe merkezi	111	2,50	0,77		
	Kasaba	28	2,58	0,71		
	Köy	21	2,44	0,83		
	İl merkezi	240	3,11	0,98	0,619	0,603
	Mesleğin İlçe merkezi	111	2,91	0,83		
	Avantajları Kasaba	28	2,92	1,21		
	Köy	21	3,01	0,95		
	İl merkezi	240	2,00	1,03	2,230	0,084
	Başkalarının İlçe merkezi	111	1,98	0,96		
	Önerisi Kasaba	28	2,28	0,96		
	Köy	21	2,06	1,01		

Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, öğrencilerin ikametgâh türlerine (il merkezi, ilçe merkezi, kasaba, köy) göre mesleği sevmeye düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F=2,723$, $p=0,044$). Bu bulgu, öğrencilerin yaşadıkları yerleşim yerinin, mesleğe karşı duydukları sevgi üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Diğer yandan, mesleği seçmede başkalarının önerisinin etkisi ($F=0,955$, $p=0,414$), mesleği çaresizlikten seçme durumu ($F=0,619$, $p=0,603$) ve mesleğin avantajlarına yönelik algılar ($F=2,230$, $p=0,084$) ikametgâh türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin mesleğe yönelik bazı tutumlarının yaşadıkları çevreden etkilenebileceği, ancak bu etkinin tüm boyutlarda belirgin olmadığı söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bireyler geleceklerini şekillendirmek adına önemli kararlar vermek zorundadır. Bu kararlardan bir tanesi de üniversite bölüm tercihleri ve aynı zamanda mesleki seçimdir. Karar aşamasında ise birçok faktör rol oynamaktadır. Bu nedenle bu faktörleri irdelemek ihtiyacı doğmaktadır. Bu çalışmada, turist rehberi adaylarının turizm rehberliği bölümünü tercih etme nedenleri ile demografik özellikleri detaylı biçimde analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen demografik bilgiler doğrultusunda, bölümde kadın öğrencilerin sayıca daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun genç yaş grubunda, normal öğretim programında eğitim gören, bekâr ve şehir merkezlerinde ikamet eden öğrencilerden oluştuğunu göstermektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmının bölümü isteyerek değil, kısmen isteyerek tercih ettikleri görülmektedir. Benzer şekilde, bölüm memnuniyeti çoğunlukla orta düzeyde kalmakta; bu da tercih sürecinde yeterince bilinçli kararlar verilmediğini düşündürmektedir.

Katılımcılara ek olarak Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümü'nün Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu (TURAK) tarafından akredite edilmiş olmasının bölüm tercihindeki etkisi sorulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bu ifadeye katılmadığını belirtmiştir. "Hiç katılmıyorum" ifadesi en fazla seçilen yanıt olmuş, bu da TURAK akreditasyonunun öğrenciler tarafından yeterince tanınmadığını veya tercih nedenleri arasında etkili

olmadığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, öğrencilere meslek tanıtımı, rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerinin güçlendirilmesi; tercih sürecinin daha bilinçli ve istekli yapılmasını sağlayarak bölüm memnuniyetini artırabilir.

Araştırmada, katılımcıların demografik özelliklerine göre bölüm tercihlerine etki eden faktörler incelenmiş, ancak anlamlı farklılık yalnızca cinsiyet, yaş grubu ve ikametgâh **yeri** değişkenlerinde belirlenmiştir. Cinsiyete göre yapılan analizlerde, “çaresizlik”, “mesleğin avantajları” ve “başkalarının önerisi” boyutlarında erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kadınlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaş gruplarına göre yapılan ANOVA analizinde ise “mesleğin sevilmesi”, “çaresizlik”, “mesleğin avantajları” ve “başkalarının önerisi” boyutlarında anlamlı fark saptanmıştır. İkametgâh türüne göre yapılan analizlerde ise sadece “mesleğin sevilmesi” boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer demografik değişkenler açısından (örneğin sınıf düzeyi, aile mesleği, gelir durumu vb.) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, turist rehberliği bölümünü tercih eden öğrencilerin kararlarında etkili olan faktörler incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun kişisel ilgi, mesleki beklenti ve bireysel yetenekleri doğrultusunda bu bölümü seçtikleri görülmektedir. Aritmetik ortalaması en yüksek beş ifadeye bakıldığında bu durum açıkça ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği ifade "Turizm rehberliği bölümünü yabancı dil eğitimi yoğun olduğu için tercih ettim" şeklinde olup, bu maddeye verilen yanıtların aritmetik ortalaması 3,46 olarak belirlenmiştir. Bu durum, yabancı dil eğitiminin öğrenciler açısından hem mesleki yeterlilik hem de bireysel gelişim açısından önemli bir tercih sebebi olduğunu göstermektedir. Turist rehberliği mesleği doğası gereği çok dilli iletişimi gerektirdiğinden, öğrencilerin bu gerekliliği fark ederek bölüme ilgi duyması anlamlıdır. Ayrıca bu bulgu, bölüme yönelimin yalnızca mesleki kaygılarla değil, aynı zamanda kişisel gelişim hedefleriyle de bağlantılı olduğunu göstermektedir.

İkinci sırada yer alan "Turist rehberliği ilgi duyduğum bir meslek alanı olduğu için bu bölümü tercih ettim" ifadesi 3,30 ortalamayla dikkat çekmektedir. Bu, öğrencilerin mesleğe duydukları içsel motivasyonun güçlü olduğunu ve tercihlerinde bu ilginin etkili olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, “Turist rehberliği mesleğinde başarılı bir kariyer hedeflediğim için bu bölümü tercih ettim” ifadesi de 3,27 ortalama ile katılımcıların uzun vadeli kariyer planlamaları doğrultusunda bilinçli bir tercih yaptıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, öğrencilerin rehberlik mesleğini yalnızca geçici bir iş olarak değil, kariyer hedefi olarak değerlendirdiklerini düşündürmektedir. “Turist rehberliği mesleğini sevdiğim için bu bölümü tercih ettim” ($\bar{X}=3,24$) ve “Turist rehberliği mesleği yüksek gelir getiren bir meslek olduğu için tercih ettim” ($\bar{X}=3,23$) şeklindeki ifadelerin de yüksek ortalamalara sahip olması, bireylerin tercihlerini hem duygusal bağlılık hem de ekonomik beklentiler üzerinden şekillendirdiklerini göstermektedir.

Araştırmanın bulguları, önceki çalışmalarla da büyük ölçüde örtüşmektedir. Örneğin, Toksöz ve Çapar (2018), öğrencilerin turizm alanını genellikle mesleği sevdikleri ve olumlu görüşler taşıdıkları için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Erdinç ve Kahraman (2012) de öğrencilerin mesleklerini isteyerek ve severek seçtiklerini vurgulamış; Şahin ve Acun (2016) ise öğrencilerin büyük oranda mesleği bilgi sahibi olarak ve bilinçli şekilde tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmalar, mesleğe duyulan ilgi, sevgi ve bilinçli tercih yapma eğiliminin, turist rehberliği bölümünü seçen öğrencilerde belirleyici rol oynadığını göstermektedir. Araştırmamızda elde edilen bulgular da bu doğrultuda; bireysel ilgi, meslek sevgisi, kariyer hedefleri ve yabancı dil eğitimi gibi unsurların, öğrencilerin tercih süreçlerinde etkili olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Ayrıca, kişilik özelliklerinin meslek seçimi üzerinde etkili olduğu yönündeki bulgular da çalışmamızla örtüşmektedir (Koroğlu, 2014; Owen et al., 2012). Öğrencilerin yalnızca kişisel

ilgileri değil, mezuniyet sonrası iş olanakları ve kariyer fırsatlarını da dikkate alarak tercih yaptıkları gözlemlenmiştir (Erdem & Kayran, 2013; Owen et al., 2012; Qui & Thi, 2009). Çakıcı ve Eser'in (2017) çalışmasında ortaya konulduğu üzere, mesleğe yönelik olumlu tutumlar zamanla azalsa da, özellikle ilk yıllarda mesleğe duyulan yüksek ilgi dikkat çekmektedir.

Aritmetik ortalaması en düşük olan beş ifadeye bakıldığında, öğrencilerin turist rehberliği bölümünü tercih etme gerekçelerinin daha çok zorunlu koşullara ve dışsal etkenlere dayalı olmadığını ortaya koymaktadır. En düşük ortalamaya sahip ifade, "Turizm lisesinde eğitim aldığım için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim" ($\bar{X}=1,86$) şeklindedir. Bu bulgu, lise düzeyinde alınan turizm eğitiminin doğrudan üniversite bölümü tercihinin belirlemede sınırlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde, "Ailem, maddi durumları nedeniyle Afyon dışında eğitimimi sürdüremeyeceği için turizm rehberliği bölümünü tercih ettim" ($\bar{X}=1,82$) ifadesinin de düşük ortalama değerine sahip olması, ekonomik zorunlulukların öğrencilerin karar süreçlerinde tek başına belirleyici olmadığını göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin büyük oranda kendi istek ve hedefleri doğrultusunda tercih yaptıklarını ve coğrafi ya da ekonomik kısıtlamaların bu süreçte görece daha sınırlı bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde, "Ailem istediği için" ($\bar{X}=1,96$), "Arkadaşlarımın önerisi üzerine" ($\bar{X}=1,94$) ve "Bir rehber tanıdığımın etkisiyle" ($\bar{X}=1,92$) gibi dış yönlendirmelere dayalı ifadelerin ortalamalarının da düşük olması, öğrencilerin kararlarını daha çok bireysel değer yargıları, ilgi alanları ve gelecek planlamaları doğrultusunda verdiklerini göstermektedir. Özellikle aile ve arkadaş etkisinin düşük puanlarla ifade edilmesi, bireylerin meslek seçiminde daha özerk ve bağımsız hareket ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, öğrencilerin rehberlik mesleğine yöneliminde içsel motivasyonun dışsal baskılardan daha baskın olduğunu düşündürmektedir.

Öte yandan, önceki araştırmalarla karşılaştırıldığında, bu çalışmada dışsal etkenlerin etkisinin görece sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin, Sarıkaya ve Khorshid (2009) ile Baltacı ve Üngören (2010) çalışmalarında, bazı öğrencilerin açıkta kalmamak, çevresel yönlendirmeler veya başka seçeneklerinin olmaması gibi nedenlerle bölümü tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ancak bu araştırmada, düşük puanla yerleşme, mezuniyet arzusu ya da yaşadıkları şehirde üniversite okuma zorunluluğu gibi faktörlerin etkisinin oldukça düşük düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin turist rehberliği bölümünü tercih ederken daha bilinçli, kişisel hedeflerine uygun ve gönüllü bir yaklaşım sergilediklerini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin turist rehberliği bölümünü seçme nedenlerinin büyük ölçüde kişisel istek, mesleki ilgi, kariyer planlaması ve yabancı dil eğitimi beklentisi çerçevesinde şekillendiği söylenebilir. Buna karşılık, aile baskısı, çevresel yönlendirme veya maddi zorunluluklar gibi dışsal etkenlerin tercih sürecinde ikincil düzeyde kaldığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, turist rehberliği eğitimiye yönelik politikaların ve programların hazırlanmasında, öğrencilerin bireysel motivasyonlarını destekleyici içeriklerin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Özellikle yabancı dil eğitimi, kariyer planlaması ve kişisel gelişim alanlarında sunulacak fırsatlar artırılarak, öğrencilerin mesleki bağlılıkları ve tatmin düzeyleri yükseltilebilir. Ayrıca üniversitelerin tanıtım stratejileri hazırlanırken, aday öğrencilerin mesleğe duyduğu ilgi ve hedefleri göz önünde bulundurularak bireysel odaklı yönlendirme ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülmesi faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Akar, H. (2012). *Üniversiteye girişte tercih süreci ve öğrenci davranışları*. Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Avcı, M. (2011). Turizm eğitimi alan öğrencilerin meslek seçimi ve beklentileri üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(1), 15-30.
- Akyıldız, A. (2017). *Turizm rehberliği eğitimi ve meslek seçimi*. Turizm Yayınları.
- Baltacı, G. & Üngören, E. (2010). Turizm eğitimi alan öğrencilerin bölüm tercih nedenleri. *Turizm ve Otelcilik Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 12-25.
- Barron, P., Maxwell, G., Broadbridge, A. & Ogden, S. (2010). Career perceptions and expectations of recent hospitality management graduates. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 22(3), 260–276.
- Büyükkuru, İ. & Çokal, Z. (2018). Turizm öğrencilerinin bölüm seçimi nedenleri üzerine bir araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 7(1), 45-59.
- Chapman, D.W. (1981) A model of student college choice. *Journal of Higher Education*, 52, 490-505.
- Chen, J. S. & Kerstetter, D. L. (2000). International students' image of rural Pennsylvania as a travel destination. *Journal of Travel Research*, 39(2), 256–266.
- Chuang, N. K., & Dellmann-Jenkins, M. (2010). Career decision making and intention: A study of hospitality undergraduate students. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 34(4), 512–530.
- Chuang, N. K., Goh, B. K., Stout, B. L. & Dellmann-Jenkins, M. (2007). Hospitality undergraduate students' career choices and factors influencing commitment to the profession. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 19(4), 28-37.
- Cüceloğlu, D. (2014). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları*. Remzi Kitabevi.
- Çakıcı, C. & Eser, E. (2017). Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 6(3), 89-103.
- Çeşmeci, N., Çalışkan, N. & Özsoy, A. (2020). Turizm rehberliği öğrencilerinin bireysel kariyer hedefleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 852-869.
- Çınar, B. & Yenipınar, U. (2019). Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinde genel öz yeterlilik algısı, mesleki kaygı ve mesleği yapma niyeti ilişkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(3), 153-162.
- Dahles, H. (2002). The politics of tour guiding: Image management in Indonesia. *Annals of Tourism Research*, 29(3), 783-800.
- Düzgün, M. & Çelik, M. (2020). Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin öz yeterlik inançlarının turizm işletmelerinde kariyer beklentisi üzerindeki etkisinde demografik değişkenlerin düzenleyici rolü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 475-507.
- Erdem, B. & Kayran, E. (2013). Turizm eğitimi alan öğrencilerin meslek seçiminde etkili faktörler. *Uluslararası Turizm ve Otelcilik Yönetimi Dergisi*, 5(1), 22-35.
- Erdinç, Ş. & Kahraman, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin meslek tercihlerini etkileyen faktörler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 30-50.

- Fidan, V. (2019). *Meslek seçiminde kariyer karar verme zorlukları: İzmir ilindeki denizcilik meslek liseleri ile diğer liselerdeki son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Tez No. 551051) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Gottfredson, L. S. (2002). Gottfredson's theory of circumscription, compromise, and self-creation. In *Career choice and development*. D. Brown (Ed.). (4.baskı) pp. 85-148. Jossey-Bass.
- Gökçen, M. & Kavas, A. (2018). Meslek seçiminde toplumsal cinsiyetin rolü: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 48-67.
- Güçlütürk Baran, G. (2019). Turist rehberliği mesleğini seçme nedenleri. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(12), 26-34.
- Hertzman, J., Moreo, A. & Wiener, P. (2015). Career motivators and expectations of hospitality and tourism students in the United States. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 27(4), 175-184.
- Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments* (3.baskı). Psychological Assessment Resources.
- İbiş, S., Yücel, A. S. & Erol, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin bölüm tercihinde etkili olan faktörler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(2), 115-124.
- Karaçal, C. & Demirtaş, O. (2002). Türkiye'de turist rehberliği eğitimi ve sorunları. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 176-183.
- Kahraman, G., & Erdiñ, E. (2012). Üniversite öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan faktörler. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 121-130.
- Köksal, K. (2016). Üniversite ve meslek tercihinin etkileyen unsurlara yönelik bir alan araştırması. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26(2), 39-69.
- Köksalan, M. (1999). *Meslek seçimi ve kariyer planlaması*. Beta Yayınları.
- Koroğlu, Ö. (2014). Meslek seçimi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Turizm rehberliği öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 137- 157.
- Kuşluvan, S., & Kuşluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21(3), 251-269.
- Kuzgun, Y. (1994). *Çağdaş insanın en önemli kararı meslek seçimi*. A.U Eğitim.
- Kuzgun, Y. (2014). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lafçı, K. T. (2018). Gençlerin meslek seçiminde karşılaştıkları güçlükler üzerine bir mesleki beklentileri ve sosyo-ekonomik profilleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyoloji ve Ekonomi Dergisi*, 1, 97-120.
- Lee, C. K. & Back, K. J. (2005). The impact of career choice motivation on tourism students' career expectations. *Tourism Management*, 26(3), 401-411.
- Lent, R. W., Brown, S. D. & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79-122.
- Lu, A. C. C. & Adler, H. (2009). Career goals and expectations of hospitality and tourism students in China. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 9(1-2), 63-80.

- Maxwell, G. A. (1993). Hospitality management student views of work and career development. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 5(5), 13-15.
- Owen, F. K., Kepir, D. D., Özdemir, S., U. Ulaş, Ö. & Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151.
- Pehlivan, M. (2008). Turizm eğitimi alan öğrencilerin meslek seçiminde etkili olan faktörler. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19(2), 223-233.
- Qui, H. & Thi, T. T. M. (2009). Factors influencing university choice: A study in Quang Ngai province, Vietnam. *Asian Journal of Educational Research*, 23(4), 114-128.
- Resmî Gazete. (2025). 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://www.resmigazete.gov.tr> Erişim tarihi 10.05.2025.
- Richardson, S. (2009). Undergraduates' perceptions of tourism and hospitality as a career choice. *International Journal of Hospitality Management*, 28(3), 382-388.
- Sarıkaya, T. & Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Sarıışık, M. (2007). Turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleki beklentileri: Anadolu Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 149-162.
- Savickas, M. L. (2005). The theory and practice of career construction. In *Career development and counseling: Putting theory and research to work*. S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.). pp. 42-70. John Wiley & Sons.
- Sezgin, E. & Yolal, M. (2016). Turist rehberlerinin kariyer tercihleri: Motivasyon ve beklentiler. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 21(3), 93-104.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In *Career choice and development*. D. Brown, L. Brooks, & Associates (Eds.), (2.baskı) pp. 197-261. Jossey-Bass.
- Söğelmi, A., Domonte, R. & Vaden, A. (1987). Career decisions in tourism education. *Annals of Tourism Research*, 14(2), 322-334.
- Song, H. & Chon, K. (1998). Career development and career decision-making in hospitality and tourism education. *International Journal of Hospitality Management*, 17(3), 273-281.
- Şahin, S. & Acun, A. (2016). Turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 563-580.
- Toksöz, D. & Çapar, K. (2018). Turizm bölümü öğrencilerinin meslek seçimi nedenleri. *Anadolu Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 9(3), 33-46.
- Tuzcuoğlu, S. (1994). Meslek seçimi ve önemi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 265-280.
- Türkiye Cumhuriyeti. (2012). 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu. Resmî Gazete (Sayı: 28232).
- Uyguç, N. (2003). Cinsiyet, bireysel değerler ve meslek seçimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18, 93-103.
- Yelken, T. (2008). *Meslek seçimi ve bireysel farkındalık*. Eğitim Kitabevi.

- Yıldız, R., Kuşluvan, S., & Şenyurt, Y. (1997). Turist rehberliği öğretiminde yeni bir model: Nevşehir turist rehberliği bölümü programı ve değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Hafta Sonu Semineri IV*, 9-14.
- Yılmaz, A. & Kervankıran, İ. (2018). Turist rehberliği bölümü öğrencilerinin bölüm seçim nedenleri üzerine bir araştırma: Balıkesir Üniversitesi örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(1), 25-40.
- Zengin, B., Yılmaz, H. & Kervankıran, İ. (2004). Turizm rehberliği eğitimi müfredatlarının uygulama yeterliliğinin profesyonel turist rehberleri bakış açısıyla irdelenmesi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 364-377.
- Zengin, F., & Uzut, T. (2017). Üniversite öğrencilerinin bölüm ve meslek tercihleri üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 56-70.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Turist Rehberliği Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Tarih: 19.02.2025

Karar No: 2025/34

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : % 50
2. yazar katkı oranı : % 50